

کافی است

رئیس - رأی میگیریم که یکماه مرخصی بایشان داده شود یانه آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. آقای سهام

السلطان .

(اجازه)

سهام السلطان - بنده در دستور

عرض داشتم و معتقدم چون قانون شورای دولتی باید زودتر از تصویب مجلس بگذرد و عجالتاً هم لوابیحی که پیشنهاد شده است تا هیئت دولت معین نشود نمی توان در آنها مذاکره کرد

لهذا بهتر این است که قانون شورای دولتی را جزو دستور بگذاریم که در این چند روزه شور اول او تمام شود شاید در این دو روزه هم قانون از مجلس بگذرد

رئیس - آقای سیدالملک

(اجازه)

سیدالملک - بنده میخواهم عرض

کنم چون فردا که روز متفرقه است خوبست اصل یازدهم قانون اساسی را در مورد بعضی از آقایان بموقع اجرا بگذاریم یعنی آقایانیکه مراسم تحلیف را بجا نیاوردند فردا قسم بخورند

رئیس - این مسئله نیمساعت بیشتر طول نمیکشد

آقای کازرونی

(اجازه)

کازرونی - عرض بنده هم راجع

بدستورات الیه قانون شورای دولتی عقیده بعضی از آقایان لازم است که باید بمجلس بیاید ولی بعقیده بنده قانون انتخابات خیلی

از آن مهمتر است و یکعده زیادی بموجب رأی مجلس مدتهای مدیدی زحمت کشیدهاند و در این قانون تجدید نظر کردهاند و مدتی است که راپورتش حاضر و طبع شده

است و توزیع هم شده است و مکرر در همین مجلس مقدس مذاکره شده که قانون انتخابات مطرح شود باز بامروز و فردا گذرانده و

از این جلسه بآن جلسه احواله میشود اگر چنانچه مجلس میل ندارد که مطرح شود یکرای بنده مطرح نشود تا ماهم راحت بشویم و اگر چنانچه تجدید نظر را لازم میدانند .

چون دقت کنند و موقع انتخابات جدید هم نزدیک است خوبست زودتر تکلیفش را معلوم کنند این است که پیشنهاد میکنم فقط قانون انتخابات جزو دستور بشود

(صحیح است)

رئیس - آقای شیخالرئیس

(اجازه)

شیخالرئیس - عرض بنده

گفته شد

رئیس - آقای آقا سیدفاضل

(اجازه)

آقا سیدفاضل - بنده خراستم عرض

کنم که اگر وقت باشد چون چند ماده از لایحه گل سرخ گذشته و چند ماده دیگرش باقی است آنهم جزو دستور باشد که فردا شوراولش تمام شده و برای شور دوم بکمیسیون مراجعه بشود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده با آقا سید

فاضل موافقم

رئیس - آقای حائریزاده

(اجازه)

حائریزاده - بنده با آقای سهام

السلطان مخالفم و عقیده ندارم که قانون شورای دولتی مطرح شود بجهت اینکه از عمر مجلس چهارپنج ماهی بیشتر باقی نمانده

و قوانین خیلی مهمتر که شور اولش تمام شده هنوز مانده است و بعضی لوابیح مهم تری از قبیل بودجه های سال آتی هست

که باید دولت آنها را بیاورد و از مجلس بگذرانند مثلا قانون ممیزی که مهمترین قوانین مملکت است باید بگذرد بودجه های

سنه فعلی و آتی باید بمجلس بیاید و بگذرد قانون معاکمه وزراء و قانون هیئت منصفه و قانون تعرفه پستی تمام اینها در کمیسیون

معطل است و باید بمجلس آمده بگذرد قانون تعرفه گمرکی تجدید نظر شده و باید از مجلس بگذرد و این مسائل تمام در درجه

اول است و باید در این چهارماه و کسری که از عمر مجلس باقی است از تصویب مجلس بگذرد اگرچه قانون شورای دولتی هم باید

بگذرد ولی اهمیتش در درجه دوم و سوم است و این لوابیحی که عرض کردم اهمیتش بیشتر است و ما باید مسائل مهمتر را در نظر بگیریم

عجالتاً یک راپورتی کمیسیون تهیه کرده قانون انتخابات خیلی مهم بوده و چند ماده اش که خیلی اهمیت دارد باید زودتر بگذرانیم و

قانون شورای دولتی باشد برای دوره پنجم و ما باید اینکارهای ناتمام را تمام کنیم خلاصه بنده بایشهاد آقای سهام السلطان مخالفم

رئیس - آقای مساوات

(اجازه)

مساوات - باینکه رأی گرفته ایم و دستور مجلس رامعین نموده ایم باز هم مدتی وقت مجلس صرف تعیین دستور میشود و در

سابق دوروز برای بودجه و دوروز برای قانون نطق و یکروز هم که روز پنجشنبه یعنی فردا

باشد برای لوابیح متفرقه قرارداد اندولیکن روزهایی که راجع بنطق بوده است تخصیص

بدهند بقوانینی که شوراولش تمام شده و شور دومش مانده است و فردا راجع بمتفرقه است و باید مطالب متفرقه مطرح شود و بنده عرض میکنم قوانین متفرقه پیشنهاد

شود از جمله گل سرخ هم یکی از آنها است .
رئیس - آقای تدین
(اجازه)

تدین - آقای حائریزاده قانون

شورای دولتی را در درجه دوم و سوم حساب کردهاند این همه مردم تظلم میکنند از دست نمایندگان و مأمورین دولت مرجع و

محل رسیدگی بتظلمات کجاست ؟ تا حالا ترتیب اثری که متظلمات و شکایات مردم

دادهاند این بوده است که آن مأمور را منفضل کردهاند و بعد از دوسه ماه بمرکز آمده و

شغل عالیتری باو دادهاند و آلان تصدیق می کنید که در این مملکت حق یا ناحق چقدر

تظلم میکنند و یگانه مرجعی که رسیدگی بتظلمات مردم باید بکند همان شورای دولتی

است بنابراین بنده آن را کاملاً لازم میدانم و همان طور که در عدلیه باید حفظ حقوق مردم

بشود در اینجا هم باید رسیدگی بتظلمات مردم از دست مأمورین دولت بشود پس بعقیده

بنده این قانون در درجه اول اهمیت است و هیچ منافاتی با آن دده دوازده قانونیکه شمردهاند

ندارند بنده هم میدانم چهل و پنج شش قانون برای شما اسم ببرم و اهمیت هر یک را هم بعرض

برسانم قوانین (لانعم و لاتخصی است) و باید مجلس چهارم پنجم ششم هفتم هشتم بلکه

بیستم وضع قانون کند چون مملکت ما بقدر کفایت قانون ندارد یک سلسله قوانینی که

بمجلس پنجم میآید شاید در آن مجلس هم تمام نشده و بمجلس ششم و هفتم محول شود

یک کلمه مینویسد قانون تفریح بودجه ما چه میگوئیم در عالم الفاظ نباید آنقدر مباحثه

کنیم و اصلاتا مادامیکه صورت جمع و خرج مملکت خودمان را ندانیم بودجه چه چیز

است ؟ معنی ندارد تاچه رسد بقانون تفریح بودجه دوسال است بودجه هارا آوردهاند و

ما هنوز نتوانسته ایم آنها را بگذرانیم و لفظ قانون تفریح بودجه که تکرار میشود باید

عملی شود بنابراین بنده هیچ مانعاً الجمع نمی بینم بین اینکه قانون شورای دولتی و سایر

قوانین مهمه راجع دستور بگذاریم هر قدرش را توانستیم در این مدت چهارماه کسری که مانده است تصویب کنیم و اما راجع بقانون

انتخابات بنامم بر آن شد و تقاضا هم از آقایان کردم کمیسیون را تشکیل بدهند و برای هفته آتی بعقیده خودشان را نقیاً یا اثباتاً بمجلس

تقديم نمایند

رئیس - آقای نصرت الدوله

(اجازه)

نصرت الدوله - عرض بنده را آقای تدین بطور اکتفا فرمودند دیگر عرضی

ندارم .

رئیس - رأی میگیریم بقانون شورای دولتی که جزء دستور شود یا نه ؟ آقایانیکه موافقت قیام نمایند .

(غالب نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . پس دستور فردا اولاً قسم یاد کردن آقایانیکه تا بحال قسم یاد نکردهاند ثانیاً قانون شورای دولتی در مرتبه

سوم شور دوم لایحه قرارداد تجارتنی بین ایران و مصر

آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو -- بنده عرضی

ندادم .

رئیس - آقای دولت آبادی

(اجازه)

دولت آبادی - لایحه که چندروز قبل

راجع بخزانهداری بمجلس تقدیم و فوریتش تقاضا شد این لایحه بکمیسیون آمد و در آنجا

باحضور دکتر مجلس و قرار شد که قانون تشکیلات مالیه راهم بکمیسیون بفرستند در

آن تجدید نظری بشود ولی راجع بخزانه داری تقاضا کردم که زودتر از مجلس بگذرد

و از آنروز که آن لایحه بمجلس آمده و تقاضای فوریت آن شده هیچ مذاکره در آن نشده

است بعلاوه معلوم نیست این تقاضای فوریت بچه نحو است آیا این طور تقاضا کردهاند که بکمیسیون آمده و بمجلس بیاید و یک شور

بیشتر در آن نشود ؟ یا اینکه اصلاً بکمیسیون هم مراجعه نشده تکلیف آن در مجلس معلوم

شود بهرجهت خوبست بهر ترتیبی که است تکلیف آن زودتر معلوم شود

رئیس - تقاضائی که آقای دولت آبادی

نمودند چون مذاکرات زیادی لازم ندارد ممکن است جز دستور فروداشده که اگر مقتضی شد در فوریتش رأی گرفته شود

(مجلس یکربع بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن الملک

جمعه ۲۱ آذر

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه

دوازدهم برج دلو ۱۱۰۱ مطابق

چهارم جمادی الثانیه ۱۳۴۱

مجلس دو ساعت قبل از ظهر

برپاست آقای مدرس نایب رئیس

تشکیل گردید

صورت مجلس یوم چهارشنبه یازدهم

دلورا آقای امیرناصر قرائت نمودند

نایب رئیس - آقای حاج میرزا تقیخان

در صورت مجلس فرمایشی دارید؟

حاج میرزا تقیخان نائینی - بنده رادر صورت

مجلس جزو دیر آمدگان بی اجازه نوتنهاند

در صورتی که بنده دیروز سه ساعت و نیم قبل

از ظهر شرفیاب شدم

نایب رئیس - دیگر مخالفی نیست؟

(اظهاری نشد)

نایب رئیس - صورت مجلس با این یک

قره اصلاح تصویب شد .

دستور اولاً - تحلیف بعضی از آقایان

نمایندگان که هنوز قسم یاد نمودهاند ثانیاً

لایحه شورای دولتی ثالثاً تعیین تکلیف

فوریت لایحه خزانهداری . بدو شروع به

تحلیف آقایانی که هنوز قسم یاد نمودند

می نمایند .

آقای سید المحققین

(آقای حاج سیدالمحققین بشرح

ذیل قسم یاد نمودند)

من که در ذیل امضاء می نمایم خداوند

را بشهادت میطلبم و بقرآن مجید قسم یاد

میکنم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان

مطابق قانون اساسی محفوظ معجزی است

تکالیفی را که بمن رجوع شده است... امکان با کمال راستی و درستی و جدوجهد انجام بهم و نسبت با علم حضرت شاهنشاهی متبوع عادل مغفم خود صندق و راستگو باشم و با اساس سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمایم و هیچ منظوری نداشته باشم جز فواید و مصالح دولت و ملت ایران

حاج سیدانمحققین - فائده لقمه او تملون عظیم اگر چه این قسم صورت شرعی ندارد .

یعنی قسم شرعی غیر از این ترتیب است و دستور مخصوصی دارد ولی چون قانون اساسی ما را مکلف کرده است این است بشت تریبون و قسم یاد کردم

آقا سید محمد تقی طباطبائی - قانون اساسی هم مطابق شرع انور است .

نایب رئیس - قانون شورای دولتی مطرح است

محمودولی میرزا - سؤال بنده مقدم است . بعلاوه روزهای پنجشنبه هم بامور متفرقه تخصیص داده شده است استماعاً میکنم مقرر فرمائید بنده سؤال خودم را بکنم و آقای معاون هم حضور دارند

معاملان وزارت مالیه - بنده از موضوع سؤال بی سابقه هستم خوبست جلسه دیگر سؤال بفرمائید

بنابراین بنده با شورای دولتی مخالف هستم .

آخر ملاحظه خواهد فرمود که بقدری خرج برای این شورای دولتی تهیه کنند که خودتان تعجب ننمائید

پس از نقطه نظر اینکه ما هنوز جمع و خرج مملکتان را درست نمیدانیم نباید قانون شورای دولتی را بگذرانیم

اگر چنانچه میفرمائید از تأسیسات لازم است ، ما آنرا از این مخارج لازم تر هم داریم . برای ملت ایران آن امنیت از هر چیز لازم تر است

نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی .

(اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - اجازه بنده معفوفاً بماند

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - اگر آقایان در نظر داشته باشند یکی از موادی که گرام کابینه سابق آقای قوام السلطنه که بمجلس تقدیم کرده بودند راجع بشورای دولتی بود و بنده دیشب بیاد داشته‌ام خود نگاه کردم دیدم در آن موقع بنده با شورای دولتی مخالفت کرده بودم و او را هم راجع بمخالفت اظهار کرده بودم حالاً هم که قانون شورای دولتی مطرح شده مخالفم و دو مرتبه ادله دیگری برای مخالفت دارم که بعرض میرسانم .

الان دادن پول بقوای تامینه و قشون از الزام مخارج است و بر هر تشکیلاتی هم مقدم است . پس ما باید ملاحظه الا هم قالا هم را بکنیم و آنرا جلو بیاوریم و از عواید مملکتی مخارج آنرا بدهیم

آقای تدمین دپروز فرمودند :

شورای دولتی مرجع شکایت مردم از وزراء و معاونین و حکام و ولات و مأمورین دولتی است

البته خودشان تصدیق خواهند فرمود بعد از آنکه قوای تامینه مانتظم شد معارف مابسط یافت ، عدلیه قانونی که حقیقه به حقوق مردم برسد موجود شد آنوقت وجود شورای دولتی هم لازم است ولی حالا با این ترتیبی که ملاحظه میفرمائید گمان میکنم از شورای دولتی واجب تر هم داشته باشیم و بعلاوه با عرض میکنم این تشکیلاتی که هر روز زیاد میشود با عوائد ما مطابقت نمیکند و چون این تشکیلات زیادی يك تعمیلی است بر بودجه مملکت از این راه مخالفت میکنم نه اینکه اساساً با شورای دولتی مخالف باشم

آقای تدمین دپروز فرمودند :

شورای دولتی مرجع شکایت مردم از وزراء و معاونین و حکام و ولات و مأمورین دولتی است

البته خودشان تصدیق خواهند فرمود بعد از آنکه قوای تامینه مانتظم شد معارف مابسط یافت ، عدلیه قانونی که حقیقه به حقوق مردم برسد موجود شد آنوقت وجود شورای دولتی هم لازم است ولی حالا با این ترتیبی که ملاحظه میفرمائید گمان میکنم از شورای دولتی واجب تر هم داشته باشیم و بعلاوه با عرض میکنم این تشکیلاتی که هر روز زیاد میشود با عوائد ما مطابقت نمیکند و چون این تشکیلات زیادی يك تعمیلی است بر بودجه مملکت از این راه مخالفت میکنم نه اینکه اساساً با شورای دولتی مخالف باشم

حاج مخبر السلطنه - بنده يك اشکالی دارم

نایب رئیس - آقا مرسوم نبوده است در موقع قسم خوردن اشکال بکنند خوبست اگر چه در قانون اساسی داری در خارج رفع بفرمائید و انشاء الله امیدوارم که همه شما همام مطابق قسم رفتار نمائید همچنانکه دیگران رفتار نموده اند

بعضی از آقایان در نظر داشته باشند یکی از موادی که گرام کابینه سابق آقای قوام السلطنه که بمجلس تقدیم کرده بودند راجع بشورای دولتی بود و بنده دیشب بیاد داشته‌ام خود نگاه کردم دیدم در آن موقع بنده با شورای دولتی مخالفت کرده بودم و او را هم راجع بمخالفت اظهار کرده بودم حالاً هم که قانون شورای دولتی مطرح شده مخالفم و دو مرتبه ادله دیگری برای مخالفت دارم که بعرض میرسانم .

اساساً بنده فوق العاده متوجه بودجه مملکت هستم و هر تشکیلاتی را که خواهند در این مملکت بدهند باید بودجه داشته باشد و بنده نظر بآن عوایدی که وزرای مالیه با صورت داده اند و تحقیقاتی که در مدت نمایندگی خودم کرده ام هر چه ملاحظه کردم دیدم با این عواید و مخارج روز افزونی که داریم مملکت هر روز بتوسط هیئت وزراء و دولت متصل لوابیح

خارج داده میشود بنده فوق العاده با تشکیلات جدید (که در واقع يك خرج اضافه و تعمیلی است بر بودجه مملکت) مخالف هستم

مثلاً ملاحظه بفرمائید همین شورای دولتی دارای شعبی هست . دارای مدیر هست ، دارای دفتر هست ، اجزاء میخواید اینها همه بر بودجه مملکت تحمیل میشود و آقایان ملاحظه کرده اند که در دوره های سابق هم کسی محضاً لایحه نیاورد است معانی کار بکنند و تا مواجیشان را قبلاً نگیرند کار نمیکند و هیچ ملاحظه هم نمیکند که مملکت فقیر است ، محتاج است و ندارد که بدهد .

حاج مخبر السلطنه - بنده مطابق قسم رفتار کرده ام و از قسم خوردن هم با کسی ندارم پیشتر هم قسم خورده ام ولی يك عبارت اینجا نوشته است که بنظر بنده اشکال دارد .

تمام قوانین مطابق وضعیت مملکت وضع شود تشکیلات هم مطابق همان قوانین با مقتضیات مملکتی تشکیل شده و روابط ادارات و قوانین باید با هم ملاحظه و سنجیده شود تا آنوقت ادارات مملکت و چرخهای دولت و ملت بکار بیفتند والا اگر غیر از این باشد همین اختلافات و تضادات بین قوانین هست و همین عدم اجراء قوانین موضوعه که ملاحظه می فرمائید هست و تمام گرفتار این بدبختی هستیم که خیلی از قوانین بموقع اجرا گذاشته نمی شود .

(پس از این آقای حاج مخبر السلطنه بشرح فوق قسم یاد نمودند)

(آقایان - داور - سردار فاخر - دانش سردار معتمد - سردار اقبال و سردار جنک هریک بنوبه خود بشرح سابق مراتب تحلیف را بجا آوردند)

تمام قوانین مطابق وضعیت مملکت وضع شود تشکیلات هم مطابق همان قوانین با مقتضیات مملکتی تشکیل شده و روابط ادارات و قوانین باید با هم ملاحظه و سنجیده شود تا آنوقت ادارات مملکت و چرخهای دولت و ملت بکار بیفتند والا اگر غیر از این باشد همین اختلافات و تضادات بین قوانین هست و همین عدم اجراء قوانین موضوعه که ملاحظه می فرمائید هست و تمام گرفتار این بدبختی هستیم که خیلی از قوانین بموقع اجرا گذاشته نمی شود .

نایب رئیس - آقای اسان الملک (اجازه)

اسان الملک - بنده در جلسه آتیه قسم میخورم

نایب رئیس - لایحه شورای دولتی مطرح است . آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

خوب است حالا که آقای معاون وزارت مالیه اینجا تشریف دارند اطلاع بدهند که اگر تازه يك گنجی پیدا شده و ما میتوانیم این خرجها را بکنیم آنوقت بنده موافق میشوم .

حاج شیخ اسدالله - اگر لایحه شورای دولتی مطرح است که بنده موافق هستم .

نایب رئیس - آقای محمودولی میرزا فرمایش داشتید ؟

محمودولی میرزا - بنده سئوالی از وزارت مالیه داشتم و مدتی بود که سئوال خودم را بمقام ریاست تقدیم کرده بودم . . .

نایب رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده مخالفم

نایب رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - بنده هم مخالف هستم

نایب رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله چطور ؟

آقایان ، ما باید برای مملکت خدمت بکنیم ولی ملاحظه حال مردم را هم بکنیم که تمام متوجه به حقوقند

پس نظر باینکه تمام متوجه به حقوقند و عوائدی که ما داریم با این تشکیلات مطابق نمیکند و هر تشکیلاتی يك تعمیلی است بر بودجه این مملکت فقیر

حاج شیخ اسدالله - بنده موافقم

نایب رئیس - بفرمائید

حاج شیخ اسدالله - آقای آقا سید یعقوب باید تصدیق بفرمائید که فعلاً نقطه نظر قانونگذاری است نه بودجه و در موقع تصویب بودجه شورای دولتی هر نظریکه دارند بفرمائید یا سایر آقایان اگر بودجه

ب نظر دارند در آن موقع باید بفرمائید . فعلاً چیزی که موضوع بحث است لایحه قانونی شورای دولتی است . حالا می خواهم به بنییم که شورای دولتی چه چیز است ؟ و آیا برای مملکت لازم است یا نه ؟ همان قسم که بعضی از آقایان فرمودند وظایف و تکالیف شورای دولتی و شعب آن راجع است بوضع قوانین و رسیدگی به اختلافات بین حکام و متظلمین و شکایات از وزراء و مأمورین دولت . البته تمام قوانین مملکتی را که محل حاجت است مجلس شورای ملی باید وضع نماید ولی تا بحال قوانینی که مجالس مختلفه در این مملکت وضع نموده اند اگر وارد در آنها بشویم می بینیم که يك تناسبی بین این قوانین موضوعه نیست . چرا ؟ برای اینکه شورای دولتی نداریم مگر شورای دولتی چکار میکند ؟ شورای دولتی این قوانین را با هم متناسب میکند و تمام قوانینی که در مجلس شورای ملی وضع میشود باید قبلاً برود بشورای دولتی و شورای دولتی باید يك اصلی در وضع قوانین اتخاذ کند و تمام قوانین را بر روی آن اصل بسنجند و آنوقت بمجلس شورای ملی تقدیم کنند . وقتی اینطور شد تمام قوانین يك روابط و تناسبی با هم پیدا میکنند و ابداً با یکدیگر اصطکاک پیدا نمیکند زیرا قبلاً تمام نکات را در نظر گرفته و با قوانین سابقه سنجیده است و اینکه فرمودند تشکیلات زیادی برای این مملکت لازم نیست شورای دولتی از تشکیلات زیادی نیست و خیلی لازم است و تا قوانین این مملکت تمام نوشته نشود و اداراتش تمام تاسیس و تشکیل نگردد جریان امور مشروطه در این مملکت صورت عملی بخود نخواهد گرفت .

که تا بحال شده ایم خواهیم شد پس تصدیق می فرمائید که شورای دولتی الزم از همه تشکیلات است و باید مجلس شورای ملی قوانینی را که تصویب میکند قبلاً شورای دولتی در آنها دقت کرده باشد و امراجع بودجه اش که آقای آقا سید یعقوب فرمودند بقیه بنده چندان بودجه سنگینی نخواهد داشت و شاید اگر بودجه آنها را نسبت بسایر ادارات دولتی بسنجید چندان زیاد نیست که وحشت میکنند .

در حال عقیده بنده این است که زودتر این قانون بگذرد و اگر آقایان راجع ببودجه آن نظریاتی داشته باشند در موقعیکه بودجه آن بمجلس می آید نظریات خودشان را خواهند فرمود .

یکی از منافع شورای دولتی همان است که آقای تدمین فرمودند مثلاً امروز ملاحظه می فرمائید شکایاتی که از مأمورین دولتی میرسد هیچ مرجع و معلی برای رسیدگی بآن شکایات نیست و وقتی که شکایات خیلی زیاد شد آن وزارتخانه مرجوعه از کثرت شکایت عاجز شده و منتهی کاری که میکند اینست که آن مأمور را معزول می نماید و پس از دوسه ماه مقام عالی تری باو می دهد و حال آنکه اگر يك معلی برای رسیدگی بشکایات باشد اولاً شکایات کمتر میشود یعنی حتی المقدور شکایات بی اساس نمی شود .

و ثانیاً مأمورین تعقیب و محاکمه و مجازات خواهند شد و اقلاً يك تنزل رتبه یا انفصال از خدمتی در باره آنها معمول خواهند داشت .

در این صورت البته مأمورین دولتی معذور میشوند و این آزادی را که امروز دارا هستند آن وقت دارا نخواهند بود .

این یکی از محسنات خیلی بزرگ شورای دولتی است که يك بار سنگینی را از دوش مردم برمی دارد و مردم را راحت می کند و قهر و جلودتدبیت و تجاوزات مأمورین دولتی گرفته خواهد شد .

مثلاً یکی از وظائف شورای دولتی (که شاید آقایان چندان آنرا قابل ملاحظه ندانند) مسئله اصل اختلافات که نسبت بمحاکم پیدا میشود و يك مرجع قانونی هم برای این امر پیدا نمیشود .

بالاخره دولتها از روی بی قانونی برای حل این قبیل قضایا يك جلسه فوق العاده را تشکیل می دهند و اسم آن را کمیسیون رفع اختلافات میگذارند در صورتیکه معلوم نیست موضوع این کمیسیون چه چیز است و بالاخره چطور می توانند برای این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

خلاصه شورای دولتی فواید و منافع بی شمار دارد که اغلب آقایان مسبو قبلاً در این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

آنها خواهند فرمود و بنده عقیده ام اینست که آقایان در کلیات اینقدر مذاکره فرمائید ولی اگر نسبت بمواد اشکالاتی دارند در موقع شور درموا بفرمائید (صحیح است)

نایب رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - آقای حاج شیخ اسدالله يك شرحی در موضوع اینکه دعاوی مردم معطل میماند و مرجعی برای تظلمات نیست و بعضی فرمایشات دیگری برای لزوم و وجوب شورای دولتی فرمودند .

بنده اصولاً با تشکیل شورای دولتی مخالف نیستم ولی مقدمه که وقتی ما هم خودمان را حکومت شوروی گذاشتیم بایستی تمام لوازم آنرا تهیه کنیم از قبیل انجمنهای ایالتی و ولایتی و بلدی و غیره و وجود شورای دولتی هم لازم است که آن لوابیح بی سر و تهی را که از طرف دولت بمجلس می آید مرتب و منظم کند و این وظایفی که برای شورای دولتی معین کرده اند خیلی خوب است ولی بنده از دوسه نقطه نظر مخالف یکی کوتاهی عمر مجلس چهارم است و آن لوابیحی که در کمیسیون های مختلفه موجود است اغلبش ناتمام مانده است مثلاً در کمیسیون داخله قانون انجمنهای ایالتی و ولایتی و نظایه شور اول تشکیلات وزارت داخله و نظایه شور اول و دومش تمام شده مدتی است طبع و توزیع گردیده و یکی دو ماداش هم در مجلس مذاکره شده و بقیه اش همینطور ناتمام مانده است در کمیسیون قوانین مالیه قانون راجع بترتیب و تنظیم خالصجات راجع بمالیاتهای بلدی و مالیاتهای متفرقه از قبیل تومانی پنج شاهی معارف و غیره و قانون مجری عمومی که شور اولش در مجلس تمام شده است همینطور بلاتکلیف مانده است همچنین کمیسیون فواید عامه و سایر کمیسیونها . چون من میبینم که عمر مجلس وفا نمیکند که شور اول و دوم این لایحه تمام بشود و سایر لوابیح ناتمام را هم بگذرانند و اگر مذاکره هم بکنیم غیر از تضييع وقت مجلس فائده ندارد از این نقطه نظر بنده مخالف هستم که امروزه این قانون مطرح شود و پیدا میشود و يك مرجع قانونی هم برای این امر پیدا نمیشود .

بالاخره دولتها از روی بی قانونی برای حل این قبیل قضایا يك جلسه فوق العاده را تشکیل می دهند و اسم آن را کمیسیون رفع اختلافات میگذارند در صورتیکه معلوم نیست موضوع این کمیسیون چه چیز است و بالاخره چطور می توانند برای این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

خلاصه شورای دولتی فواید و منافع بی شمار دارد که اغلب آقایان مسبو قبلاً در این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

البته آقای مخبر هم در موقع خود منافع

در این صورت البته مأمورین دولتی معذور میشوند و این آزادی را که امروز دارا هستند آن وقت دارا نخواهند بود .

این یکی از محسنات خیلی بزرگ شورای دولتی است که يك بار سنگینی را از دوش مردم برمی دارد و مردم را راحت می کند و قهر و جلودتدبیت و تجاوزات مأمورین دولتی گرفته خواهد شد .

مثلاً یکی از وظائف شورای دولتی (که شاید آقایان چندان آنرا قابل ملاحظه ندانند) مسئله اصل اختلافات که نسبت بمحاکم پیدا میشود و يك مرجع قانونی هم برای این امر پیدا نمیشود .

بالاخره دولتها از روی بی قانونی برای حل این قبیل قضایا يك جلسه فوق العاده را تشکیل می دهند و اسم آن را کمیسیون رفع اختلافات میگذارند در صورتیکه معلوم نیست موضوع این کمیسیون چه چیز است و بالاخره چطور می توانند برای این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

آنها فقط مشورتی خواهد بود

نایب رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - موافقم

نایب رئیس - آقای شیخ الرئیس

شیخ الرئیس - بنده با احتمال موافقتی که راجع بشورای مملکتی دارم عرض می کنم اولاً این قسمت را که آقای حائری زاده فرمودند درست دقت نکردند زیرا مطلب مربوط به دکتر میلسویو نیست و این مسئله در موقع مطرح شدن بودجه باید مذاکره شود البته اغلب از قوانین تقاضای خرج می کنند و هیچ جهت و فلسفه ندارد قانونیکه ما برای رئیس کل مالیه گذرانده ایم شامل این لایحه نباشد .

در این صورت البته مأمورین دولتی معذور میشوند و این آزادی را که امروز دارا هستند آن وقت دارا نخواهند بود .

این یکی از محسنات خیلی بزرگ شورای دولتی است که يك بار سنگینی را از دوش مردم برمی دارد و مردم را راحت می کند و قهر و جلودتدبیت و تجاوزات مأمورین دولتی گرفته خواهد شد .

مثلاً یکی از وظائف شورای دولتی (که شاید آقایان چندان آنرا قابل ملاحظه ندانند) مسئله اصل اختلافات که نسبت بمحاکم پیدا میشود و يك مرجع قانونی هم برای این امر پیدا نمیشود .

بالاخره دولتها از روی بی قانونی برای حل این قبیل قضایا يك جلسه فوق العاده را تشکیل می دهند و اسم آن را کمیسیون رفع اختلافات میگذارند در صورتیکه معلوم نیست موضوع این کمیسیون چه چیز است و بالاخره چطور می توانند برای این کمیسیون رسمیت قائل شوند .

ولی راجع بمخالفت خودم عرض می - کنم نظر به تجربیاتی که در دوره های قبل کرده ایم بعضی از قوانین (مثلاً قانون شرکتها) ششماه در مجلس مطرح بود و بشور دو موش نرسیدیم .

از آنطرف در مجلس اول قانون وزارت داخله را در يك روز گذرانده بودند چون گمان ندارم این قانون زود بگذرد بنده عقیده ام این است که آقایان برسبیل اجمال رای بدهند که این قانون فعلاً بموقع اجرا گذاشته شود تا اگر نواقصی دارد بمجلس بیاید و تصویب بشود .

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - شاهزاده نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - چون فرمایشات آقای معتمد هاشم میرزا با اصل قانون مخالفت نداشت بنده توضیح و جوابی ندارم که عرض کنم .

اگر کسی در اصل ماده مخالف باشد جواب عرض خواهم کرد .

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

نایب رئیس - رای میگیریم بکافی بودن مذاکرات در کلیات این قانون آقایانی که مذاکرات را کافی می دانند قیام فرمائید

(اغلب نمایندگان قیام نمودند)

نایب رئیس - معلوم میشود کافی است رای میگیریم بداخل شدن در شور مواد - آقایانیکه موافقتند قیام فرمائید (عده کثیری قیام نمودند) - تصویب شد - ماده اول

(بترتیب ذیل قرائت شد)

ماده اول - شورای دولتی مرکب است از ۱۸ نفر مشاور دائم و ۱۲ نفر مشاور فوق العاده . مشاورین فوق العاده حق رأی داشته و مشاورین دائم در رأی یکسان خواهند بود مگر در شعبه تظلمات که رأی آنها فقط مشورتی خواهد بود

ماده هجده - نظامنامه داخلی میگوید لوابیحی که ایجاد خرج میکند باید بکمسیون بودجه مراجعه شود و از تصویب کمیسیون بودجه بگذرد حالا بنده ماده ۱۸ را برای آقایان میخوانم : می نویسد که يك کمیسوی موسوم بکمیسیون بودجه مرکب از ۱۸ نفر تشکیل و معین میشود و مطالب ذیل راجع باین کمیسیون است

۱ - تمام مطالب راجعه ببودجه سال بعد

۲ - تمام لوابیح یا طرح قانونی که موجب تغییر دخل و خرج سال بعد است .

آیا این لایحه موجب تزیید بودجه سال آتیه مانخواهد شد ؟ آیا بر خرج مملکت مانمی افزاید ؟ پس باید این لایحه را بکمیسیون بودجه مراجعه کنیم تا در اطراف آن - مطالعه کنند و بعد بدکتر میلسویو مراجعه شود بنده برای اینکه تضييع وقت مجلس نشده باشد عرض میکنم خوب است بجای این لایحه لوابیحی که از کمیسیون عدلیه خارج شده است و بموقتاً بموقع اجرا گذرانده شده است از قبیل ثبت اسناد و غیره جزء دستور شود پس از آنکه از نقطه نظر بودجه خیال ما تأمین شد يك اختیاراتی بآن کمیسیون داده شود که در این لایحه تجدید نظر نموده و آنرا بموقتاً بموقع اجرا گذارند و این چهار ماه آخر مجلس صرف لوابیح دیگری که در آنها مذاکره نشده است بشود

۱ - تمام مطالب راجعه ببودجه سال بعد

۲ - تمام لوابیح یا طرح قانونی که موجب تغییر دخل و خرج سال بعد است .

آیا این لایحه موجب تزیید بودجه سال آتیه مانخواهد شد ؟ آیا بر خرج مملکت مانمی افزاید ؟ پس باید این لایحه را بکمیسیون بودجه مراجعه کنیم تا در اطراف آن - مطالعه کنند و بعد بدکتر میلسویو مراجعه شود بنده برای اینکه تضييع وقت مجلس نشده باشد عرض میکنم خوب است بجای این لایحه لوابیحی که از کمیسیون عدلیه خارج شده است و بموقتاً بموقع اجرا گذرانده شده است از قبیل ثبت اسناد و غیره جزء دستور شود پس از آنکه از نقطه نظر بودجه خیال ما تأمین شد يك اختیاراتی بآن کمیسیون داده شود که در این لایحه تجدید نظر نموده و آنرا بموقتاً بموقع اجرا گذارند و این چهار ماه آخر مجلس صرف لوابیح دیگری که در آنها مذاکره نشده است بشود

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - شاهزاده نصرت الدوله (اجازه)

نصرت الدوله - چون فرمایشات آقای معتمد هاشم میرزا با اصل قانون مخالفت نداشت بنده توضیح و جوابی ندارم که عرض کنم .

اگر کسی در اصل ماده مخالف باشد جواب عرض خواهم کرد .

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

حالا خوب است علی نحو الاجمال رای داده شود همانطور که قوانین عدلیه و غیره اتفاقاً رای دادیم . این بود عقیده بنده که عرض کردم .

نایب رئیس - باید رای بگیریم

آقا میرزا علی کازرونی - عده برای رای کافی نیست

شیخ الاسلام اصفهانی - اگر عده برای مذاکره کافی است اجازه بدهید بنده جواب آقای حائری زاده را عرض کنم

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد شدند)

نایب رئیس - آقای آقا سید - یعقوب .

(اجازه)

آقای سید یعقوب - چون در مجلس سابقه دارد که در ماده اول میشود مذاکره در کلیات نمود

نظر باین سابقه بنده بصحتی در کلیات دارم و یک اظهاراتی نسبت باصل ماده .

در موضوع کلیات آقای حاج شیخ اسدالله حفظه الله و دیگران بمن حمله کردند که صحبت خرج نیست .

اینها يك مسائلی است که اگر قدری توجه کنیم باید جواب داده شود .

ما مگر اینجا نشسته ایم شاهنامه بخوانیم ما اینجا نشسته ایم قانون وضع کنیم که اجرا شود نه اینکه مثل کتابهای قدیم توی طاقچه گذارده شود باید توی سر و زراعزد که قانون را اجرا کنند و اگر وزیری مسامحه کرد مطابق قانون او را در تحت سوال و استیضاح بیاوریم ما نباید قانونی وضع کنیم که اجراء آن با کرام الکاتبین باشد .

بنابراین مقدمه که ما قانون می نویسیم برای اینکه اجرا شود وقتی بنا شد اجرا شود خرج دارد البته در اینصورت این شورای دولتی که ما لایحه آت را میخواهیم از مجلس بگذرانیم باید قبلاً بودجه آن را ملاحظه کنیم و ببینیم آیا محل داریم که لاینقطع تشکیلات درست بکنیم ؟ چقدر باید این بارهای گران را مردم تحمل بکنند .

خوبست آقایان بکمیسیون عرایض مراجعه بکنند و ببینند چه بار گرانی بردوش این مردم بدبخت است .

بنده در قسمت خودم ابدارای نمی - دم که يك تشکیلات تازه تأسیس بشود يك بار گرانی بر این ملت بیچاره تعمیم بشود .

این بود عرایض بنده راجع بکلیات که اکثریت مجلس بنده را خفه کرد و رای داد .

اما در این ماده خوبست آقای مخبر توضیح بدهند و بفرمایند اینکه در ماده اول نوشته شده است (شورای دولتی مرکب است از هیجده نفر مشاور دائم و دوازده نفر مشاور فوق العاده مشاورین فوق - العاده حق رای داشته و با مشاورین دائم در رای یکسان خواهند بود البته در يك مسئله که حکایت اقلیت و اکثریت است مطابق اکثریت و اقلیت رای داده میشود و اما اینکه میگوید مگر در شعبه تظلمات که رای آنها فقط مشورتی خواهد بود .

عقیده بنده اینست که چون مشاورین فوق العاده حق رای دارند و برای داخل شدن در شورای دولتی منتخب شده اند در اینصورت خوبست در همه چیز حق رای داشته باشند چه در تظلمات و چه در غیر تظلمات مگر اینکه بگوئیم تظلمات مورد

مشورت نیست . و بوزارتخانه هائی که مسئول امر هستند مراجعه میشود والا دلیل ندارد که در مورد تظلمات در رای یکسان میباشد .

خواستم آقای مخبر توضیح بدهند که علت چیست .

قدیم - مخبر کمیسیون - بنده اولاً تبریک میگویم با آقای آقا سید یعقوب که داخل شدن در اقلیت را بازی کنند و فرمودند اکثریت مرا خفه کرد .

بنده عرض میکنم اگر خفه می گردنی - توانستید این قدر حرف بزنید پس خفه نشدید .

آقای آقا سید یعقوب میفرمایند باید توی سر و زراع زد که قوانین را اجرا کنند حالا که هنوز وزرائی نیست اما متأسفانه هشت ماه گذشت و خیلی قوانین و خیلی از قوانین از تصویب ! مجلس گذشته است و متأسفانه همینطور باقی مانده است .

من که جزء اکثریت هستم میگویم باید توی سر و زراع بززند که قوانین را محترم بشمارند (چون اکثریت خودش پشتیبان وزراء است) تعظیم مجلس کر نش کردن مجلس نیست .

تعظیم مجلس عبارتست از اجراء آراء مجلس . یعنی قوانینی را که مجلس وضع کرده است اجراء کنند .

علی ای حال این عقیده ما است و امیدواریم در این قسمت اقلیت و اکثریت با هم کمک نمایند .

از این قسمت میگذریم اما قسمتی که کمی فرمایند چون هوائه مملکتی کم است بنا بر این ما نباید قانون وضع کنیم برای اینکه قانون مستلزم يك مخارجی است بنده عرض می کنم بهمان دلیل که عواید مملکتی کم است و باید زیاد شود ما محتاج بوضع قوانین هستیم .

مملکت در صورتی تنظیم میشود که تمام وسائل تنظیمش تشکیل و مهیا شده باشد قوانین و تشکیلات در مملکت بمنزله يك ماشین است که دارای آلات و ادوات زیاد است اگر يك میخ کوچک که محتاج الیه است نباشد آن ماشین نمی تواند کار کند و همچنین دستگاه ساعت را ملاحظه فرموده اید که مرکب است از آلات کوچک و بزرگ وقتی تمام آن آلات و ادوات لازمه و بزرگ سر جای خود قرار گرفته باشد آن

منظماً سر جای خود قرار گرفته باشد آن ساعت بنظم کار میکنند ولی اگر يك پیچی از آن پیچهای کوچک نباشد آن ساعت منظماً کار نمیکند .

بنابراین برای تنظیم امور مملکت آنچه لازم و محتاج الیه است و آنچه از قوانین و تشکیلات لازم دارد باید تصویب تیه بکنیم میفرمایند عواید مملکت کم است ، چرا کم است ؟ برای اینکه تأمین از نقطه

نظر حقوق و اموال در این مملکت کاملاً نیست این شکایاتی که از مأمورین نمایندگان دولت میشود بیشتر برای تعدی است که مردم میکنند

دارائی مردم را از آنها میگیرند و چیزی برای مردم باقی نمیگذارند تا اینکه مردم بتوانند مخارج عمومی را بدهند پس همانطور که قشون و قوای تأمینیه در مملکت لازم است برای اینکه اذدزدهای سرگردنه و راغی ها جلو گیری کند همانطور يك قوای لازم است که از تعدیات سایر مأمورین جلو گیری نماید اگر حاکم تعدی کند مسلم است که قشون نباید از او جلو گیری نماید یا امین مالیه اگر تعدی کرد قوای تأمینیه نباید از او جلو گیری کند پس این تشکیلات هم در محل خودش لازم است و وقتی عواید منظم میشود که تمام این تشکیلات منظم باشد .

از این قسمت هم بگذریم بیش از این بنده نمیخواهم وقت آقایان را تضییع کنم در موقعی که در بوجه صحبت میکنم در آن وقت در موضوع خرج آن گفتگو مینمایم ولی چندان خرجی هم ندارد برای اینکه اعضای شورای دولتی مرکب است از سی نفر عضو هستند هیجده نفر مشاور دائم و دوازده نفر مشاور فوق العاده

فقط این هیجده نفر مشاور دائم اشخاصی خواهند بود که شغل رسمی دولتی نخواهند داشت و آن دوازده نفر فوق العاده اشخاصی خواهند بود که شغل رسمی اداری دارند از قبیل ریاست و مدیریت ادارات و بنا بر این چون آن دوازده نفر مشاور فوق العاده حقوق دائمی از وزارتخانه ها خواهند گرفت دیگر

باین عنوان حقوقی با آنها داده نمی شود مثلا سه نفر از روسای اداری وزارت مالیه خواهند بود یا یکی دو نفر از وزارت معارف و بهر حال این دوازده نفر از بودجه عمومی حقوق میگیرند خواه شورای دولتی باشد خواه نباشد .

اما آن هیجده نفر مشاور دائم حقوق میگیرند و حقوق آنها هم موکول است باینکه دولت بمجلس پیشنهاد نماید دیگر کم و زیاد آن بسته بنظر مجلس است و اصولاً هر مؤسسه که اعضایش داوطلب بشوند مجاناً کار بکنند قطعاً بدانند که آن مؤسسه برای عموم نافع نخواهد بود

کار مجانی در دنیا منطقی ندارد بعلاوه اعضای که می خواهند مجاناً کار بکنند نمی - توان آنها را مسئول کرد (چون مجانی است) بنا بر این هیجده نفر حقوق میگیرند و حقوق آنها را هم بعد که تشکیلات شد دولت بمجلس پیشنهاد مینماید و در این قسمت هم اگر در این دوره بود که صحبت میکنیم و اگر نبود که هیچ اما راجع بقسمت اخیر که فرمودند چرا این دوازده نفر مشاور فوق العاده که رؤسای ادارات و وزارتخانه هستند در شعبه

تظلمات با آنها حق رای داده نشده ؟ علت این مطالب خیلی واضح است برای اینکه شعبه تظلمات عبارتست از رسیدگی بشکایات مردم از دست مأمورین فرض بفرمایند که يك کسی از دست یکی از مأمورین مالیه شکایت کرد در اینصورت اگر رئیس اداره ذی رای باشد ممکن است اعمال غرض بکند

بنابراین اینطور صلاح دانستند که در شعبه تظلمات حق رای نداشته باشند و این مقررن بیک فلسفه ایست ولی در سایر موارد این دوازده نفر حق رای دارند بنا بر این تصور میکنم که این استثناء بوجه باشد .

نایب رئیس - يك پیشنهادی رسید است و گمان میکنم باید مورد مذاکره بشود .

(پیشنهاد فوق متعلق بآقایان محمد هاشم میرزا و دانش بمضمون آتی قرائت شد)

پیشنهاد میکنم که قانون شورای دولتی که از کمیسیون مربوطه گذشته بمجلس آمده در جلسه ۱۲ دلو مجلس شورای ملی در کلیات آن رای داده بطور قانون موقت بوضع اجرا گذشته شود

(محمد هاشم میرزا - محمد دانش)

نایب رئیس - توضیح بدهید شیخ الرئیس - باشد لزوم شورای دولتی و نظر باینکه در این چند سال که نداشته ایم خیلی از بی ترتیبی امور ضرر برده ایم

بنده خیلی علاقه مندی بگذشتن این قانون دارم معدالك چون مکرر تجربه شده و با این قوانین مفصل و متراکم که آقای حائری زاده کاملاً عنوان فرمودند این قانون نفع خواهد گذشت و بنده عقیده دارم رای داده شود که این قانون موقتاً بوضع اجرا گذارده شود و خصوص شورای دولتی یکی از مؤسسات بزرگ مملکت است و چنانچه این ترتیب انجام بگیرد و در مدت ششماه و یکسال این قانون بوضع اجرا گذارده شده و نواقص آن رفع شود بهتر است و این ترتیب سابقه هم دارد .

بعضی از قوانین عدلیه را موقتاً بوضع اجرا گذاردند و در این دوره بعضی نواقص را رفع کردند و بعضی دیگرش را هم رفع خواهند کرد

بنابراین بنده پیشنهاد کرده ام که بطور کلی رای داده شود این قانون هم موقتاً بوضع اجرا گذارده شود

اما راجع بمسئله بودجه که آقایان اظهاراتی فرمودند عرض میکنم عایدات مملکت البته باید در موارد لازم تر صرف شود و اگر این مؤسسه را در برابر خیلی از ادارات موجود بگذاریم خواهیم دید اهمیت او زیاد تر است . حتی بنده معتقدم که اگر بودجه نداشته

باشیم یکی از مؤسسات موجوده را منحل کنیم و از آنجا معلی برای این اداره تهیه کنیم مخصوصاً در مملکت ما که مجلس سنا ندارد این مؤسسه خیلی لازم است گر چه بنده عقیده دارم که اصلاح مجلس سنا از قوانین اساسی برداشته شود

نایب رئیس - اما این نطق جنابعالی يك قسمتش راجع بتوضیح پیشنهاد بود و قسمت دیگرش راجع بشق سایر آقایان آقای کازرونی

(اجازه) آقای میرزا علی کاررونی - بنده هر چند امروزه باین قانون مخالف هستم لیکن بایشهاد آقای شیخ الرئیس موافقت دارم مشروط بر اینکه اولاً مدت آن معین شود .

موقتاً با عدم تعیین وقت منافات دارد اگر چه ما هیچ چیز مؤیدی نداریم و هر چه در دنیا هست موقت است ولی باید معین کرد در مدت ششماه ، یکسال ، دو سال این قانون بوضع اجرا گذارده می شود نه فقط بلکه موقتاً قناعت نمود

بعلاوه بهترین بود در صورتیکه مجلس قبول می کرد بطور موقت اجرا شود رای دانش را موکول بجلسه دیگر میکردیم تا آقایان نمایندگان مطالبات لازمه خود را نموده آنوقت رای می دادیم

نایب رئیس - آقای نصرت الدوله در پیشنهاد حرفی دارید؟

نصرت الدوله - بنده در موضوع پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا اظهار مخالفتی از ایشان نمی بینم زیرا ایشان معتقدند که نانون شورای دولتی یکی از قوانین لازم و این مؤسسه یکی از مؤسسات خیلی مهم مملکت است

آقای تدین هم توضیحات لازمه در اطراف این امر دادند و این مؤسسه هم از نقطه نظر همان دلایل که اظهار شد نسبت بقوانین دیگر تقدم و در مجلس گذشته هم سابقه دارد و هیچ مورد بحث نیست فقط چیزیکه بنظر بنده میرسد و گمان میکنم پیشنهاد کنندگانم در این خصوص موافقت کنند این است که رعایت و ملاحظه بودجه را هم در این پیشنهاد بکنیم (که اینک بعضی از آقایان ناطقین هم اظهاراتی در این خصوص نمودند) و در این پیشنهاد قید کنیم که اول شروع با اجرای این قانون بعد از آنستکه دولت لایحه بودجه تصویب کرده باشد

باین اصلاح بنده این پیشنهاد را قبول میکنم و گمان میکنم صلاح هم در این باشد شیخ الرئیس - بنده هم این اصلاح را قبول میکنم

نایب رئیس - آقای مساوات (اجازه) مساوات - این پیشنهاد از این نقطه

نظر شده است که مجلس يك اختیاراتی بکمیسیون عدلیه داد که قوانینی که از کمیسیون میگذرد بطور موقت اجرا شود و بعد به مجلس بیاید

ولی آن قوانین باین قوانین خیلی فرق دارد قوانین عدلیه خیلی مفصل و در مسوط بود و ممکن نبود پنج شش هزار ماده از مجلس بگذرد ولی این قانون مختصر است و قانون موقتی هم قوت قانون ثابت را ندارد و اینهم چندان مفصل نیست که آقایان این پیشنهاد را بکنند و گمان میکنم که خیلی زود هم بگذرد لذا بنده عقیده دارم این پیشنهاد را بگیرند

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب بایشهاد موافقت دارید

آقا سید یعقوب - خیر جداً مخالفم .

نایب رئیس - آقای آقا سید فاضل

آقا سید فاضل - آقای آقا سید فاضل

چطور ؟

نظر شده است که مجلس يك اختیاراتی بکمیسیون عدلیه داد که قوانینی که از کمیسیون میگذرد بطور موقت اجرا شود و بعد به مجلس بیاید

ولی آن قوانین باین قوانین خیلی فرق دارد قوانین عدلیه خیلی مفصل و در مسوط بود و ممکن نبود پنج شش هزار ماده از مجلس بگذرد ولی این قانون مختصر است و قانون موقتی هم قوت قانون ثابت را ندارد و اینهم چندان مفصل نیست که آقایان این پیشنهاد را بکنند و گمان میکنم که خیلی زود هم بگذرد لذا بنده عقیده دارم این پیشنهاد را بگیرند

نایب رئیس - آقای آقا سید یعقوب بایشهاد موافقت دارید

آقا سید یعقوب - خیر جداً مخالفم .

نایب رئیس - آقای آقا سید فاضل

چطور ؟

آقا سید فاضل - بنده هم مخالفم (بعضی گفتند مذاکرات کافی است)

نایب رئیس - اگر آقایان مناقشات بین اینین نکنند زودتر میگذرد در پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا چند نفر اجازه خواسته اند

نصرت الدوله - خوب است پیشنهاد را با آن اصلاحی که بنده کرده ام بخواهند .

(بمضمون ذیل قرائت شد) پیشنهاد میکنم که قانون شورای دولتی که از کمیسیون مربوطه گذشته و بمجلس آمده و در جلسه ۱۲ دلو مجلس شورای ملی در کلیات آن رای داده بطور قانون موقت (بعد از اینکه بودجه آن از تصویب مجلس بگذرد) بوضع اجرا گذاشته شود

محمد هشتم میرزا آقا سید فاضل - بنده عرض دارم نایب رئیس - رای میکنم در کفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند (عده کنیری قیام نمودند)

نایب رئیس - متأسفانه اکثریت است .

آقا سید فاضل - بنده سؤالی دارم سؤال که مانع ندارد

نایب رئیس - بفرمایند آقا سید فاضل - کمیسیون که برای شورای دولتی تشکیل شده و این را بپورت را حاضر کرده مطمئن بود که در جلسه علنی این قانون مطرح میشود و آقایان نمایندگان آزادانه مذاکره میکنند و نواقصی که دارد رفع میشود

در اینصورت باین ترتیبی که پیشنهاد شده بنده این را ناقص میدانم و چون بنده

قانون شورای دولتی را یکی از ارکان حکومت شوروی می دانم باینجهت سؤال میکنم اگر خدای نخواست در این پیشنهاد اکثریت حاصل شود این قانون باین نواقص بوضع اجرا گذارده میشود یا شور دیگری در آن بعمل آمده و نواقص آنرا رفع میکنند بعد اجراء مینمایند

مخبر - برای اطمینان آقای آقا سید فاضل عرض میکنم سه مرتبه از اول تا با آخر در کمیسیون با کمال دقت در این لایحه شور شده و آن اندازه که ممکن بود گوشش شده است که نواقص نداشته باشد بنا بر این تصور میکنم اگر تا نبیا بکمیسیون برگردد بیش از آنچه در این لایحه نوشته شده چیزی علاوه نخواهد شد

نایب رئیس - پس رای میکنم در این پیشنهاد آقایانیکه باین پیشنهاد موافقت قیام فرمایند

(عده کنیری قیام نمودند)

نایب رئیس - تصویب شد چون چیز دیگری در دستور نیست و نزدیک ظهر هم هست اگر آقایان اجازه بدهند جلسه را ختم کنیم

در دستور روز شنبه اگر آقایان نظریاتی دارند بفرمایند آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - يك کلمه راجع باین قانون عرض داشتم که گذشت نمی دانم این موقتی که نوشته اند معنی آن تا روز قیامت است زیرا تا روز قیامت هم موقت است این را برای استحضار آقایان عرض کردم اما راجع بدستور بنده عقیده دارم لایحه

كل فرمز جزء دستور روز شنبه باشد (جمعی گفتند خیر)

نایب رئیس - در اینکه لایحه كل سرخ جز بدستور گذارده شود مخالفی نیست (جمعی گفتند خیر)

نایب رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - لایحه كل سرخ جزو دستور گذارده شد و مخالفی هم نداشت ولی بنده عقیده دارم که باید قانون انتخابات بمجلس بیاید زیرا یکسال است کمیسیون در این باب زحمت کشیده و همه آقایان تصدیق دارند که قانون انتخابات گذشته يك نواقصی دارد و حالاهم يك مامو نیم بیشتر باول حمل نمانده و در اول حمل باید انتخابات شروع شود و اگر بنا باشد با همان قانون گذشته انتخابات شروع شود باز همان دسائس در کار خواهد بود .

افلا این قانون يك فدری از عملیات جلوگیری میکند و بنده عقیده دارم عوض قانون فقط که شور اولش شد هفته دو جلسه را مجلس اختصاص بقانون انتخابات بدهد و یکی از آنها هم روز شنبه است و بنده عقیده دارم بعد از تمام شدن خاك سرخ قانون انتخابات هم جزو دستور باشد اگر چه بعضی میفرمایند رجوع شده است به کمیسیون

که فرا کسیونها در آن نظر دارند ولی بنده مایوس هستم که آن کمیسیون تشکیل شود و اگر تشکیل شد نتیجه گرفته شود می دانم باین ترتیب وقت مجلس می گذرد زیرا در فرا کسیون که بنده هستم بدینست دوسه نفر را انتخاب کرده اند ولی تا به حال هیچ فرا کسیون را دعوت نکرده اند و هیچ مذاکره بعمل نیامده بنا بر این عقیده بنده این است که قانون انتخابات جزو دستور روز شنبه گذارده شود .

نایب رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - اولاً در روز بنده شرحی راجع به تشکیلات مالیه عرض کردم که باید تکلیف فوریتش معلوم شود ولی چون وقت گذشته بود توجه فرمودند .

به اینجهت خواهش میکنم در اول جلسه آینده تکلیف این امر را معین کنند .

نایب رئیس - آقای معاونا برای همین کار خواستیم گویا در اینخصوص تأملی هست یعنی خودشان هم تأمل داشتند

حاج میرزا اعلی محمد - پس باید بکمیسیون بروم .

نایب رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده هم در موضوع قانون انتخابات عرض میکنم این لایحه شورای دولتی چهار روز بیشتر نبود که بمجلس آمده و يك سر و صورتی پیدا کرد .

قانون انتخابات مدتیست از کمیسیون تجدید نظر بیرون آمده و نمیدانم چرا هر روز اشکالاتی میکنند . بنده هم عقیده دارم جزو دستور شود .

نایب رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)

شیخ الاسلام - بنده هم میخواستم حقایقی راجع بقانون انتخابات عرض کنم (بعضی اظهار کردند - حقایق ندارد)

شیخ الاسلام - اگر اجازه می دهید حرف بزنم و اگر اجازه نمی دهید حرف نمیزنم این چه وضعی است .

نایب رئیس - تکلیف ما اجازه دادن است .

شیخ الاسلام - آقایان رفتار فرمودند مایوسیم که کمیسیون منعقد شود . بنده می خواهم عرض کنم انعقاد آن کمیسیون هیچ منافاتی با جزو دستور گذاردن این قانون ندارد .

آن کمیسیون اگر امروزه منعقد شود و يك نظریاتی پیدا کند صبح شنبه در مجلس عنوان می نماید و هكذا برای جلسه بعد نظریات خود را پیشنهاد می نماید . هیچ عیب ندارد که يك عده در خارج نظریات

دستور عرض دارم .
نایب رئیس - عده برای رای کافی است .
آقای میرزا علی کازرونی - خیر برای رای کافی نیست .
نایب رئیس - پس جلسه را ختم میکنیم دستور روز شنبه لایحه گل سرخ خواهد بود .
 (مجلس مقارن ظهر ختم شد)
رئیس مجلس - **مؤتمن الملک جلسه ۲۱۹**
 صورت مشروح مجلس یوم شنبه ۱۴ دلو ۱۳۰۱ مطابق ۱۶ جمادی الثانی ۱۳۴۱
 مجلس ۲ ساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید
 صورت جلسه یوم پنجشنبه ۱۲ داورا آقای امیر ناصر قرائت نمودند
رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه)
حاج سیدالمحققین - بنده در صورت جلسه عرضی ندارم
رئیس - صورت جلسه گویا ایرادی ندارد ؟ آقای حاج سیدالمحققین (اجازه)
حاج سیدالمحققین - خبر کمیسیون فوائد عامه راجع بکبریت سازی مازندران حاضر شده است مذاکره زیادی هم لازم ندارد و خوب است مطرح شود
رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد (اجازه)
حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - یکی از لوابیح مفیده که برای ما از اهم لوابیح است بعقیده بنده لایحه مجاکه و وزراء است و بنده نمی دانم آیا کمیسیون در آن نظریات خودش را تکمیل کرده است یا نه اگر نظریات خودش را تکمیل کرده است چرا بمجلس نمی فرستند خوب است آقای مخبر کمیسیون علت نفرستادن را بورت آنرا بمجلس بیان فرمایند چون مدت ما کم است و بعقیده بنده گذراندن این لایحه در این مجلس باعث افتخار ما خواهد بود
رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)
آقا سید یعقوب - بنده خواستم عرض کنم در جلسه قبل دستور لایحه امتیاز گل سرخ معین شد حالا اگر همان لایحه جزء دستور می شود که عرضی ندارم و اگر چیز دیگری را جزء دستور میگذارند عرض خودم را عرض کنم
رئیس - آقای مدرس (اجازه)
مدرس - در مسئله مجاکه و وزراء که آقای حاج میرزا علی محمد فرمودند بنده هم چون عضو کمیسیون هستم مجبورم عرض کنم که یک مسئله اتفاق افتاده است که

باعث تعویق تقدیم لایحه مجاکه و وزراء بمجلس شده است و آن مسئله این است که پیشنهادهای کنندگان این قانون یک قدری بی تناسب مواد قانون مجاکه و وزراء را پیشنهاد کرده بودند و بعضی از مواد مجازات عرفی را ضمیمه این قانون کرده بودند و این لایحه که تحت نظر آقا مدقرب صدماده بود و آقای منصور السلطنه قریب سه هفته است آن لایحه را برده اند که تحت مصالحه گذارند و هنوز بکمیسیون عودت نداده اند والا اعضاء کمیسیون که یکی بنده هستم نظریاتمان را در آن قانون تکمیل کرده ایم بهر جهت سبب تعویق آن کمیسیون نبوده است و چنانچه فرمودند مسئله خیلی مهمی است و امیدوارم زودتر بمجلس بفرستند که تکلیف آن معلوم شود .
رئیس - آقای شیخ الرئیس (اجازه)
شیخ الرئیس - پیشنهادی که بنده راجع بقانون انتخابات تقدیم کردم که کمیسینی از طرف فراکسیونها تشکیل شود و قابل توجه شد نظرم این بود که نظرهای مشترکی پیدا شود و زودتر این قانون بگذرد و پس از آنکه کمیسیون تشکیل شد معلوم شد آن زودی که بنده در نظر داشتم توافق نظری پیدا نخواهد شد و پریروز قرار شد بنده در مجلس امروز عرض کنم که قانون انتخابات هم مثل سایر قوانین بمجلس آمده و مطرح شود و سایر رفا هم که برای عضویت کمیسیون انتخاب شده بودند همین نظر را داشتند و در حقیقت معنی این مطلب این است که بمجلس رأی بدهند پیشنهادهای سابق بنده که قابل توجه شده بود چون موضوع پیدا نکرد رد شود و قانون انتخابات مثل سایر قوانین بمجلس آمده و مطرح شود و منتظر اخذ نتیجه از طرف کمیسیون نشود و حالا اگر مجلس اجازه بدهد بعد از لایحه امتیاز گل سرخ مطرح شود
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - بنده هم همین فرمایشی که شاهزاده شیخ الرئیس فرمودند خواستم عرض کنم ولی چون پریروز در آخر جلسه عده برای رای گرفتن کافی نبود خوب است حالارای گرفته شود که قانون انتخابات قبل از لایحه امتیاز گل سرخ مطرح شود
رئیس - آقای دست غیب (اجازه)
حاج سید محمد باقر دست غیب مسئله قانون انتخابات چندین جلسه است مذاکره می شود که جزء دستور شود و تصور میکنم آقایان می خواهند انتخابات عقب بیفتد و فترت یش بیاید (جمعی از نمایندگان هیچکس چنین عقیده ندارد) زیرا اگر بنا باشد قانون انتخابات بمجلس

بباید لا اقل سه چهار ماه طول میکشد تا مواد این قانون بگذرد و همانطور که سابقاً هم عرض کردم بهتر این است چند ماده که بقانون انتخابات اضافه شده است در آن مواد مذاکره کنیم و تکلیف آنها را معین کنیم والا اگر بنا باشد در تمام مواد قانون انتخابات تجدید نظر شود تصور نمیکنم مجلس چهارم موفق شود این قانون را بگذراند
رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)
نصرت الدوله - بنده فقط در فرمایشات آقای دست غیب یک اظهاری شنیدم که آنها باعث تأسف من شد البته قانون انتخابات قانونی است خیلی مهم و عموم و کلاء هم علاقمند می باشند که زودتر این قانون تصویب شود ولی آقایان و کلاء با طرز این قانون خواه موافق باشند خواه مخالف هیچوقت حاضر نیستند که آقای دست غیب این نسبت را با آنها بدهد که می خواهند انتخابات را عقب بیندازند از بدو تشکیل مجلس همه آقایان معتقد بودند که باید تمام قوایشانرا صرف این بکنند که فترت یش نیاید و هنوز هم این نظر برای عموم باقی است و چنانچه سابقاً هم عرض کردم حالا هم برای استحضار خاطر آقایان باز متذکر می شوم موقعیکه راجع بتجدید در مجلس مذاکره بود بنده در جواب ایرادی که آقای مساوات فرمودند عرض کردم تا قانون جدید انتخابات از مجلس نگذرد قانون سابق نسخ نخواهد شد حالا هم آقای دست غیب بهیچوجه نگران نباشند و اگر قانون انتخابات جدید در این دوره نگذرد قانون انتخابات سابق بحال خود باقی و اجرا خواهد شد
رئیس - پیشنهادی است از طرف آقای شیخ الاسلام (بشرح ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم قانون انتخابات در جلسه اول امروز مطرح شود و توضیحی هم دارم
رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی (اجازه)
شیخ الاسلام - بنده عرضی که راجع بقانون انتخابات به عرض میرسانم بعقیده خودم فقط ادای وظیفه است آقایانی که از وضعیات اصفهان مسبقاً می دانند لازم نیست بنده عرض کنم پریروز بنده از انقاد کمیسیون اظهار بآس کردم و حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا اظهار امیدواری کردند و معلوم شد هیچکدام هم خلاصی عرض نکرده بودیم بنده مأیوس بودم که کمیسیون تشکیل شود و نتیجه از تشکیل کمیسیون بگیریم و ایشان معتقد بودند که کمیسیون تشکیل می شود و پریروز که اعضاء کمیسیون فرمایش ایشان مصداق پیدا کرد و بعد از آنکه اعضاء حاضر شدند تصمیمی که نافع باشد گرفته نشد یعنی یک

مطلب اساسی که مطرح شود در کار نبود ششفر نماینده از طرف سه جمعیت حاضر شدند .
 آقای آصف الممالک هم که مخبر کمیسیون انتخابات بودند ایشان هم حاضر شدند و عده هفت نفر شد بالاخره آقای ملک الشعراء پیشنهاد کردند که بهتر این است این مطلب را بنده از بیم مجلس و توضیحاتی دادند که این کمیسیون با این همه اختلافاتی که در جمعیتها راجع باین مسئله هست موفق بجل قضیه نخواهیم شد بنده حضرت والا که از یک جمعیت انتخاب شده بودیم نهایتاً اثباتاً اظهاری نکردیم ولی بنده اخلاقاً با پیشنهاد آقای ملک الشعراء موافق بودم و آقای شیخ الرئیس هم رفع درد سر از همه کردند و فرمودند پیشنهاد سابق را در مجلس مسترد می دارم و امروز هم مسترد داشتند این قانون انتخابات که آقایان می فرمایند ششماه هفت ماه طول میکشد تا بتصویب مجلس برسد بعقیده بنده این نیست و تصور میکنم تمام اشکالات سرود ماده این قانون انتخابات جدید است و الا همه آقایان هم می دانند تمام اشکالاتی که در قانون انتخابات سابق بود در قانون انتخابات جدید رفع شده است مثلاً در قانون انتخابات جدید کارزار عین رازاحت کرده اند
 زیرا مطابق قانون انتخابات سابق معمول بود که رعایای بی چاره از پنج فرسخی شش فرسخی می آمدند تهره میکردند و می رفتند و پس از مدتی مجبور بودند بیایند و رأی بدهند و در قانون انتخابات جدید این اشکال مرتفع شده است باین طریق که یکمرتبه می آیند تهره میگیرند و رأی می دهند و میروند عقب کارشان بهر جهت این قبیل اصلاحات زیاد دارد و اینها یک مساواتی نیست که محل اختلاف باشد علاوه اگر آقایان مایل باشند قانون انتخابات بگذرد و چنانچه پریروز در ظرف بیست دقیقه یک قانون ۶۴ ماده را رأی دادند که اجرا شود قانون انتخابات را هم اگر متقابل باشند هیچ اشکالی ندارد در دو جلسه که مذاکره شود میگردد و منتهی دو ماده در این قانون انتخابات جدید هست که بعقیده بعضی از آقایان مطابق صلاح مملکت نیست .
 یکی از آن دو ماده تمدید است که من هم با شاهزاده سلیمان میرزا در این خصوص موافقم و این ماده باعث نگرانی است زیرا حسب ظاهر مخالف با قانون اساسی است چنانچه یک روز آقای داور فرمودند که دوروز تمام من در این باب صحبت خواهم کرد یکی هم ماده است که میگویید و کیل باید از اهل محل یا لااقل پنجسال در محل اقامت داشته باشد بهر جهت خواستم خاطر آقایان رامستحضر کنم باینکه این یک طرح قانونی است که ترتیب داده شده و چهل و دو نفر از آقایان نمایندگان آن را امضاء کرده اند و پنج نفر

هم قول داده اند و قتیکه این قانون در مجلس مطرح شد در آن رأی بدهند و تقاضای فوریت هم شده است ولی منظور ما شات است که همه رفقا در تمام اصلاحات خصوصاً این قانون هم دل وهم زبان باشند والا اگر میخواستند عجله کنند ممکن بود یک روزه این پیشنهاد به مجلس تقدیم و تصویب شود ولی قصد ما این است که با اتحاد نظر کارها بگذرد و باین جهت بنده پیشنهاد کردم که این قانون در مجلس مطرح شود و هیچ منافات هم ندارد و بعد از آنکه در مجلس مطرح شد نمایندگان جمعیتها هم بایکدیگر مذاکره کرده و توافق نظر حاصل نمایند این یک طرز قهرائی است که لایحه برود بکمیسیون بعد بیاید بمجلس در صورتیکه اگر مقصود کمیسیون بود قریب یکسال کمیسیون دوازده نفری در آن مطالعات لازم نموده و زحمت کشیدم اند و پس از آنکه بمجلس پیشنهاد شد مجدداً بر سر گذرد به کمیسیون که توافق نظر پیدا شود این در حقیقت یک طرز قهرائی است چنانچه بودجه عدلیه بمجلس آمد و محل اختلاف بود موقعی که در مجلس مطرح بود در موقع نفس توافق نظر حاصل شده و حالا عقیده بنده این است که این مسئله در مجلس مطرح شود و هیچ منافات هم ندارد که پس از مطرح شدن در مجلس نمایندگان دستجات با هم توافق نظر حاصل کنند بلی من هم خیلی میل دارم که هر چه زودتر تمام قوانینی که در مجلس است تصویب شود ولی در یک روز که نمی شود هر وقت که قانون انتخابات را میخواهند جزء دستور بگذارند یکمده که مخالف با آن هستند میگویند قانون دیگری جزء دستور شود و ما که موافق هستیم با قانون انتخابات مجبوریم بآن قانون رأی ندهیم که قانون انتخابات مطرح شود و این ترتیب خوبی نیست
رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای حاج شیخ الاسلام آقایانی که پیشنهاد ایشان را تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قیام نمودند)
رئیس - نتیجه حاصل نشد مجدداً رأی میگیریم آقایانیکه پیشنهاد آقای شیخ الاسلام را تصویب میکنند قیام نمایند (نصف حضار قیام نمودند)
رئیس - باز هم بلا تکلیف ماند باورقه رأی میگیریم (اخذ آراء بعمل آمده آقایان امیر ناصر و مستشار السلطنه استخراج آراء نمودند نتیجه بقرار ذیل حاصل گردید)
 ورقه سفید علامت قبول ۴۰
 ورقه کبود علامت رد ۴
رئیس - عده حضار ۸۱ نفر نباشد بنده هم جزء رأی دهندگان محسوب نشوم در حقیقت هشتاد نفر هستند و چهل نفر رأی داده اند .

این موضوع میانم برای آخر جلسه (گفتند صحیح است)
رئیس - رائی که روز پنجشنبه راجع بلایحه شورای دولتی داده شده بعقیده بنده قانونی نبوده است و برخلاف ماده ۵۷ نظامنامه داخلی است
آقای سید فاضل - خوب است ماده را بخوانند .
 (بهصورت ذیل خوانده شد)
 ماده ۵۷ - بااستثنای موارد فوری هیچ لایحه قانونی را نمی توان قطعاً رأی داده و قبول کرد مگر اینکه دو مرتبه و اقلاً بفاصله پنج روز در باره آن شور شده باشد .
رئیس - فقط سابقه که در این باب هست راجع بامور عدلیه است و خودتان میدانید که برای چه قوانین امور عدلیه را موکول به رأی کمیسیون کرده اند و حالا کم کم می بینم این نظامنامه به تعجیل می رود و نظامنامه که بتخلیل رفت البته قانون اساسی هم بتخلیل خواهد رفت
 آقای دولت آبادی (اجازه)
حاج میرزا علی محمد دولت آبادی - بنده یکی از اشخاصی هستم که به پیشنهاد آقای شیخ الرئیس رأی دادم و نظرم باین مطلب بود که ایشان پیشنهاد کردند یک لایحه که از کمیسیون گذشته است بطور موقت بعد از آنکه مجلس تصویب بودجه او را کرد بموقع اجراء گذارده شود تا بعد صورت قانونیت پیدا کند نظر به سابقه هم که در خصوص امور عدلیه بوده است این یک رأی بی موردی نبوده اگر چنانچه آقایان هم قصدشان راجع به اختیار دادن بکمیسیون عدلیه است که سابقاً مذاکره شده و در ماده واحده اشکال کردند بالاخره مجلس رأی داد حالا اگر چنانچه بخواهند احتیاط فرمایند که بعد از این امثال این نظائر واقع نشود بنده در این باب عرضی ندارم ولی یک لایحه که از کمیسیون گذشته باشد
 و در مجلس هم یک چنین پیشنهادی را آقای شیخ الرئیس میکنند در صورتیکه سابقاً هم تصدیق قانون موقت را نمودند بعد از اینکه تصدیق کردند آن اکثریت موافق شد که بطور موقت بموقع اجراء گذارده شود تا بعد صورت قانونیت پیدا کند به عقیده بنده محظوری ندارد
رئیس - اگر اینطور باشد و مجلس اختیار خود را بعهده کمیسیون بگذارد یک کمیته بجای مجلس شورای ملی کافی است امروز یک ماده از بین می رود فردا یک ماده دیگر پس فردا ماده دیگر آن وقت دیگر مجلس شورای ملی مورد ندارد .
 (از طرف آقایان و کلا صحیح است)
رئیس (آقای شیخ الرئیس) (اجازه)

شیخ الرئیس - البته مقصود بنده از این پیشنهاد طول مدت بود که وقت مجلس را مشغول میکرد و قوانین لازمتری در نظرم بود اما سابقه و تکیه گاه بنده راجع باین پیشنهاد یکی قانون موقت بود یعنی تصدیق بودجه مملکت در سنه ۱۳۲۴ و بعد از نظام نامه هم موضوع عدلیه بود که موقتاً در دوره دوم گذشته بود و بنده تصور میکردم همینقدر کافی است ولی آن ماده را که آقا قرائت نمودند گمان میکنم حکومت داشته باشد به پیشنهاد بنده اما بعضی این که این را مالو کنیم مال عدلیه هم افو خواهد شد بجهت اینکه هر دو یک مدرک دارد .
شیخ الاسلام - مال عدلیه انو بود
شیخ الرئیس - عرض بنده این بود اگر حالا میخواهید رد کنید بکنید ولی چون قانون عدلیه حاضر است و موقتاً دوازده سال است اجرا شده است اگر حالا به عنوان نظامنامه تنها این مطلب لغو شود گمان میکنم بآن قوانین هم تزلزل وارد می آید حالا برای رفع این اشکال پیشنهاد کردم که به این پیشنهاد بنده اخذ رأی شود تا آن پیشنهاد اولی افو شود که هم پیشنهاد انوشده و هم تصویب شده نظامنامه و قانون عدلیه وارد نیامده است پیشنهاد آقای شیخ الرئیس به مصون ذیل قرائت شد
 بنده پیشنهاد میکنم که رأی دوازدهم دوازدهم را و راجع باجرای موقت قانون شورای دولتی که از کمیسیون گذشته و در کلیات آن رأی داده شده بود نقش شود
 محمد هاشم میرزا - نصرت الدوله - معتمد السلطنه - دانش
رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)
نصرت الدوله - در توضیحاتی که آقای شیخ الرئیس نسبت به پیشنهادی که بنده هم شرکت داشتم یک اشاره نسبت به قوانین عدلیه نمودند و این رأی دوازدهم را که مجلس دادخواستند بآن رأی سابق مثال فرار دهند در صورتی که اینطور نیست زیرا راجع بقوانین عدلیه قبل از اینکه قانون بکمیسیون برود مجلس تصمصم کرد و رأی داد که این قوانین بکمیسیون برود و بعد از آنکه کمیسیون تصویب کرد موقتاً اجرا شود آن سابقه اش اینطور بوده است ولی نسبت باین قانون این طور نشده است و اعتراضی را که آقای رئیس فرمودند کاملاً وارد است زیرا این قانون بکمیسیون رفته و در کمیسیون تصویب شده بعد بمجلس آمده و بعد از آنکه بمجلس آمد باید تابع نظامنامه باشد و ماده ۵۷ نظامنامه اجازه نمیدهد بعد از اینکه ما در کلیات مذاکره کردیم و بدخول در مواد هم رأی دادیم آن وقت رأی اجرای موقت بدهیم و این بر